

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za jeden mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Prvi konkurs.

V soboto priobčeno pismo dr. Šusteršiča v zadevi konsumnega društva v Gornjem Kašlju je odgrnilo zastor, s katerim je pokrita katoliška gospodarska organizacija, in je pokazalo, da je v tej gospodarski organizaciji začelo pokati in da stojimo neposredno pred konkursom društva, ki je bilo že pri svojem rojstvu deležno celo blagoslova njegove milosti gospoda knezoškofa.

Kar smo prorokovali, se je torej začelo uresničevati. Tista klerikalna gospodarska organizacija, ki naj bi bila prinesla našemu kmetu rešitev od vseh križev in nadlog, ki naj bi bila vrhovato napolnila kmetске skrinje s suhimi srebrniki, se je izkazala kot prava nesreča kmetškega stanu in spravi tiste lahkovernike, ki so slepo verjeli duhovniškim besedam in knezoškofovim pastirskim listom, v škodo in v sramoto, da, morda celo v ječo!

Naša stranka je v časopisu, na shodih in v deželnem zboru opetovano resno svarila, naj se opuste ti eksperimenti z gospodarsko organizacijo, ker nimajo v sebi jamstva, da bi mogli uspevati, in dr. Tavčar je v znanem svojem govoru v deželnem zboru s posebnim povdankom opozarjal, da utegne priti čas, ko bodo kmetске ljudi radi teh družtev začeli tirati v ječo.

In zdaj naznanja sam dr. Šusteršič, načelnik vse klerikalne gospodarske organizacije, s posebnimi pismi žrtvam tega organizacijskega gibanja, da bodo morali globoko poseči v žepe, ako se hočejo ubraniti poleg škode tudi sramote in ječe.

Šusteršičevo pismo je v Kašlju obudilo strah in grozo. Zdaj so ljudje šele spoznali, v kaj so bili zapeljani, in kako po neumnem so se dali vjeti v zanjke nekaterih klerikalnih hujskačev.

Konsumno društvo ni bilo v Kašlju prav nič potreba. Ni jednega pametnega razloga ni bilo za njega ustanovitev, ali kašelski duhovnik si je vtupil v glavo, da mora tudi on imeti tako društvo kakor Mauring, Hauptmann, Rudolf, Lavrenčič

e tutti quanti in zato ga je ustanovil, vzlic vsem stvarilom v našem listu in od strani najinteligentnejših mož njegovega okoliša.

Kje pa je zdaj ta mož, čegar prizadevanje je gospod knezoškof svoj čas sam pospeševal in priporočal? Storil je to, kar store tudi vsi drugi duhovniki-svedci. Kadar pride kritična ura: umaknil se je pravočasno, umil si je roke in prepustil društvo in zapeljane kmete njihovi usodi škodi, sramoti in ječi!

Škoda bođe velika, in kašelski kmetje se je bodo dolgo spominjali, ker je bodo dolgo čutili, a kar je pri tej stvari uprav tragično, je brezsrčna krutost klerikalne stranke, ki nam jo v celi njeni nagoti razkriva dr. Šusteršičevo pismo.

Kašelski kmetje niso konsumnega društva ustanovili iz lastnega nagiba. Ustanovili so ga na prigovarjanje in sodelovanjem klerikalne stranke. Ta jih je osrečila z društvom in jim obetala zlato gradove, ta jih je zapeljala, in kmetje so slepo verjeli, kar se jim je obetalo. Kmetje niso imeli nobenega pojma o jamstvu, katero so si natovorili, in odbornikom se niti sanjalo ni, da so po postavi za pravilno poslovanje zadruge odgovorni z vsem svojim imetjem in tudi s svojo osebo.

Zdaj pa pride provzročitelj te katastrofe, klerikalna stranka, in zvrča vso krivdo za bankerot kašelskega konsumnega društva na zapeljane kmete. Tem kmetom, ki nimajo pojmov o trgovskih zadevah, očita lahkomišljenost, brezbriznost in malomarnost ter pritiska nanje z vso silo, naj sami nosijo vso škodo, katere pravi provzročitelj je klerikalna stranka!

Groznejše je ljudsko lahkovernost pač težko kaznovati. Ko bi imela klerikalna stranka v resnici kaj srca za kmeta, bi ona sama prevzela poravnaje nastale škode, ker je več kakor očitno, da je ona kriva te nesreče. Ali to klerikalni stranki še na misel ne pride, nasprotno, celo v ječo hoče tirati svoje ljudi, žrtve njenih nespetnih eksperimentov, tiste priproste kmete, ki so usiljeno jim društvo tako vodili, ka-

kor so vedeli in znali in kakor so videli, da se v takih društvih gospodari drugod.

Kašelska katastrofa je pokazala, kako resnična, premišljena in utemeljena so bila naša svarila, pokazala je, kako je gospodarstvo v teh klerikalnih zadrugah in kam pripelje kmeta klerikalna organizacija. Naj bi ljudem vsaj pismo dr. Šusteršiča odprlo oči, da bi spoznali, da klerikalna gospodarska organizacija ne pripelje kmeta drugam, kakor v škodo — v sramoto in v ječo.

Svobodna šola — svobodni učitelji.

III.

Praški „Čas“ končuje svoj v zadnji številki priobčeni članek tako-le:

Kaj pa s političnimi nazori? Koliko učiteljev je bilo že mučenikom svojega političnega prepričanja samo zato, ker so jih duhovni sovražili zaradi drugačnega mišljenja, samo mišljenja brez vsake agitacije.

Gotovo je, da se vodijo pri nas v farovžih podobni osobni izkazi, kakoršni so zapovedani duhovnom na južnem Štajerskem. Drugače se tudi ne more nikakor razumeti, kako natanko poznajo učitelja v farovžu v kraju, kamor šele delovati prihaja. Še preje, nego je učitelju dostavljen dekret, je njegova tajna kvalifikacija na mizici gosp. župnika ali pa kapelana. Tam je gotovo že od momenta, v katerem je začel prositi za dotično mesto. Nekemu učitelju, ki se je prišel predstaviti, je gosp. župnik začel pridigovati, da se ta, katerega nota bene še nikdar videl ni! slabo prekrižuje, da ne daje otrokom znaku k poklekovanju, da je naročnik „ateistiških“ časopisov „Čas“ in „Naše doba“, da ne trpi v šoli kolportaze časopisov „Križa“ in „Marije“, da ne hodi k spovedi, da ima znanje z neko gospodično itd.

Ubogi učitelj! V koliko izkazih so znamenovane svetle in senčne strani njegove duše! Inspektorji, žandarmi, duhovniki, zložite osobne izkaze teh treh skupaj

— oh, koliko učiteljev bi se spoznalo v njih.

Gotovo tudi, da dragoceni osobni izkazi, katere mnogi gospod kapelan vestnejše vodi nego matrike, ne leže samo v farovžu, temveč da romajo od dobe do dobe drugam, k višjim instancam. To mi prizna vsak učitelj, kateri je le v svojem življenju kam prosil.

Učitelji slovenski naj bodo potolaženi, da žive njihovi češki kolegi v podobnih razmerah.

Važno je vprašanje, kakšna je notranjost učitelja, ki si je svest, da se na vsak njegov korak pozorno pazi, kako je to v šoli, ko se mora učitelj bati izreči odkrito besedo, iz strahu, da bo preganjan, gonobljen in žrtva hujskanja? — Kakšni ljudje postanejo nerazumni otroci, ki vrše službo vohunov? ... To vse je za reverendissime postranska stvar, ali javnost mora o vsem tem razmišljati, mora se truditi, da iztrga učitelje temu nedostojnemu nadzorstvu, hoče-li, da bodo i šola i učitelji izpolnjevali popolnoma svojo nalogo, katera jim je od naroda odkazana. Sedaj je temu tako, kakor bi narod mislil, da je vse to le privatna stvar učiteljstva.

Na koncu je potreba uvaževati i vzroke zla, o katerem smo govorili. Prvi, glavni vzrok je stara boleš klerikalizma nad izgubo šole in želja, dobiti jo, ali pa vsaj držati učitelje v gotovi, ako že ne popolni, odvisnosti. Drugič imajo veliko krivdo mnogi učitelji s svojim nedostojnim vedenjem, s klečeplastvom in z željo, priti v milost pri gospodih, kateri najhitrejšo pripomo-rejo k boljši službi. Da je v teh slučajih premnogokrat vzrok materialna beda učiteljstva, to je treba tudi priznati. Tretjič so vzrok vsega zla šolski inspektorji, ki duhovne takorekoč k njihovi policijski delavnosti silijo in naganjajo, zaustavljajoč se pri vsaki inspekciji najprvo v farovžu in prinašajoč od tam temeljite informacije o šoli in učiteljstvu k inspekčni konferenci, četrtič pak so vzrok merodajni krogi, ka-

LISTEK.

Zjutraj.

(Spisal Ivan Cankar.)

Nikoli še se nisem čutil tako zdravega in krepkega kakor tisto jutro. Nikoli še se nisem zavedal tako jasno, da je ni moči nad menoj, — da sem na svetu jaz sam, ki mislim in govorim in delam, kar mi je drago, — jaz sam, ki spoštujem in priznavam samo to, kar je meni v prid in na veselje. Nikoli še se nisem smejal tako glasno vsem božjim in človeškim avtoritetam, vsem zakonom in vsem idejam, vsem nazorom in vsem načelom. Nikoli še se nisem brigal tako malo za zapovedi in teorije družih ljudi; česar ne rabim, česar si ne želim ali česar si ne morem prisvojiti, to ni moje in me torej nič ne briga ... Solnce je sijalo v mojo sobo, na moj obraz, na moje roke, na mojo dušo; kajti to solnce je bilo ustvarjeno samo zaradi mene ...

Drugače se zjutraj ne počutim tako dobro. Ali prejšnjo noč se mi je pripetilo nekaj zelo neprijetnega.

Napisal sem bil neko reč, in manuskript je ležal na mizi. Bilo je že pozno po polnoči, in svetilki se je dremalo. Telesno sem bil jako utrujen, toda razburjena fan-

tazija se je sprehajala po čudovitih svetovih onkraj zemlje. Videla je ljudi, ki ne živé med nami, a so klub temu bolj resnični in verjetni kot katerokoli pozemsko bitje, ki se oblači v frak in rokavice in čegar življenje, zapravljeno brez namena in brez koristi, ni družega kot neumen sen ...

Oči so se mi bile zatisnile.

Čez nekoliko časa sem se ozrl hipoma in skoro prestrašen po sobi. In soba se mi je zazdela popolnoma spremenjena. Svetilka je dogorela; samo na miznem prtu je trepetal še nekoliko medle svetlobe. Strop je bil nenavadno visok in obokan v gotiškem slogu; okno je segalo skoro do tal in omreženo je bilo z debelimi železnimi palicami; stene so bile črne in vlažne, brez slik in brez tapet. Na tleh je bilo nakopičeno vse polno znanstvenih knjig, brošur in časopisov. Ravno na nasprotnem koncu mize je ležala temeljita estetična razprava, ki jo je bil spisal vsestransko izobražen človek poštenega vedenja in solidnega značaja.

Toda ko sem pogledal natančneje tja, sem opazil na svoje začudenje, da se je ta razprava dvignila s svojega prostora ter sedla komodno na stol, meni nasproti. Nato je nataknila naočnike, vzela v roke moj manuskript ter pričela listati po njem. Čez par sekund se je useknila ter prečrtala z rudečim svinčnikom cel stavek.

„Izrazi, kakoršne rabite, niso dostojni. Tega se odvadite, gospod! Družabna nedostojnost je nekaj nedotakljivega. Jaz sem namreč družabna dostojnost, — oprostite ... Besede kakor: svinja, tepec, smrkavec itd. so pač slovniško pravilne, toda dobro vzgojen človek se jih ogiba. Na svetu je mnogo ljudi, ki niso pametni, ali tepca ni nikjer nobenega. Tudi nobene svinje ne. Tako je, gospod!“

„Ali vraga —“

Dvignila je roko, in njen kazalec je segel do stropa.

„Dekorurn!“

„— kako pridete do tega, da vtikate svoj nos —“

„Nos je nekaj nedostojnega!“

„— v stvari, ki Vas čisto nič ne brigajo? Kdor Vas je napravil svojim sodnikom, tistega sodite; mene pa, ki Vas vidim danes prvokrat, in ki se mi zdite jako smešni, —“

„Gospod!“

„— pustite pri miru!“

Nato sem se pripravil, da ji vzamem iz rok svoj manuskript. Toda v tistem trenutku mi je položil nekdo na ramo svojo težko roko, porinil me v stran ter sedel na moj stol. Obleden je bil v irhaste hlače in kratko, obrabljeno kamižolo. Tudi po svojem dolgočasnem obrazu je bil podoben Kodro-

vim junakom. Segel je čez mizo ter se polastil manuskripta.

„Hm ... dà ... hm ... hm ... ,naši slovenski' ... hm ... Vi!“

Spoznal sem ga po glasu. Ta človek je bil varuh spoštljivih tradicij. Potrudil se je k meni izza prašnih platnic različnih slovenskih literarnih zgodovin, iz resno pisanih kritik in iz objektivnih razprav.

„Kako se predrznete napadati ugledne može, ki so si pridobili teh in onih zaslug za domovino in njeno literaturo, in ki Vam niso storili nikoli nič žalega?“

Ozrl se je name z očitajočim, nekako otožnim pogledom. Mene je ta pogled kolikor toliko pretresel.

„Ali oprostite, — ti ljudje so vendar mrtvi pri živem telesu, in zato jih moji udarci ne morejo boleti ...“

„Mrtvi so. Toda zapomnite si, dragi moj, — to so mrtveci na prestolu! Jeden sam izmed njih ima več avtoritete in uživa več spoštovanja kot devetindevetdeset živih ljudi. In to je v redu ... Poznam jih, ki so bili pokopani že trikrat, in vendar se odkrije vsakdo, ki gre mimo njih smradljivih grobov“.

Dostojnost se je useknila vdrgič. Opozoriti moram, da se je posluževala v ta namen velikega zelenega robca.

tere smo že omenili, in ki prostovoljno klerikalce na vplivna mesta puščajo. —

Spomnil sem se na vse to, ter si pomislil: svobodna šola, kje si? Svobodni učitelj, kje si? In na misel so mi prišle eksercicije, h katerim je vabil ljubljanski vladika in oni zaslepljeni mej učiteljstvom, ki so šli v ljubljansko sementišče.

Svobodna šola, svobodni učitelj, kje si? Delujmo na to, da se naboženstvo povrne tja, kjer mu je mesto, to je v cerkev; v šoli pa naj vlada veda! Naj nastane boj, slovensko svobodno mišljenje ne bo zabilo učiteljstva temveč z vso enerzijsko stalo ž njim proti črni armadi klerikalnih fanatikov. A. K.

V Ljubljani, 9. oktobra.

Češki konservativni veleposestniki.

Državnozborski klub čeških konservativnih veleposestnikov je imel v soboto svojo sejo, na kateri je sklenil resolucijo, ki pravi: Klub pozdravlja z veseljem sklep izvrševalnega odbora večine z dne 5. okt. t. l., ki zagotavlja, da ostane dosedanja večina neporušna, ki izreka pozitivni namen, uresničiti skupni program ter izjavlja, da bode desnica še nadalje zaščit enakopravnosti vseh avstrijskih narodov. Klubu se zdi, da se stori češkemu narodu velika krivica, ako se odpravijo jezikovne naredbe brezpogojno in brez nadomestila. S tem se zapuščata stališče enakopravnosti obeh v češkem kraljestvu živčih narodov. Klub se bode skupno z enakomislečimi strankami potezal za to, da se stališče enakopravnosti nasprotujoče naredbe onemogočijo ter se bode poganjal zlasti za to, da se pravice posameznih narodov in jezikov uredé zakonito. Klub se bode poganjal za vlado, ki bode odgovarjala načelom večine, in ki si bode znala pridobiti za bodočnost avtoriteto, katera je sedaj izgubljena. „Neue Fr. Presse“ je prinesla v svojem nedeljskem listu od togote strupen članek proti tej resoluciji. To so konservativci?! vprašuje. Nadkrilili so vendar ti veleposestniki celo Mladočehe ter brez ovinkov naznanjajo boj vsaki vladi, ki bi zametala načelo enakopravnosti, ki ni izraz večine, in ki se bode iz strahu pred nemškimi obstrukcionisti že naprej odpovedala vsaki avtoriteti. Liberalna čifutka kar blazni, da so celo konservativni češki aristokrati odločni narodnjaki in pravicoljubni politiki.

Poljaki in vlada.

Z Dunaja se poroča listu „Ruch Katolicki“: V poljskih parlamentarnih krogih prevladuje mnenje, da treba takoj po izvolitvi delegacij začeti dostojno, a odločno opozicijo. Nekateri poslanci pa upajo, da bo grof Clary kmalu spoznal, da z levico ne more vladati in se bo zato približal desnici. Nemški sovinsti bodo kmalu začeli sedanji vladi škodovati, ki se bo obrnila potem k večini. Potem se trije meseci, kateri so določeni sedanjemu ministrstvu, spremené v daljši provizorij. Ko ozdravijo sedanji ministri v krivi misli, da je levica mogočna,

„Še jedenkrat torej: kolikor bolj je človek mrtev, temveč avtoritete ima in tembolj je spoštovanja vreden... In naposled je tudi nepraktično zaganjati se v ljudi, žive ali mrtve, ki imajo ugleda med svetom. Predno koga napadate, morate vedeti, če vam bodo drugi aplavdirali ali ne. Drgnite se ob ljudi, ki niso še priznani in ne ugledni in ne priljubljeni! Na tak način si pridobite brez posebnega truda slavo junško... A kakor pišete tukaj, dragi moj... to prvič ne odgovarja tradiciji in vam, drugič ne bo čisto nič koristilo“.

Prepričal me je v nekaterih ozirih s svojim resnim tonom; hotel sem se mu pokloniti in objednem sem segel mehnično po manuskriptu. Toda seglo je po njem tudi deset družih rok. Vsa soba je bila polna najrazličnejših zakonov in obzirov; vstajali so iz časopisov in brošur, prihajali so od Bog ve kod. Verski zakoni, pravni zakoni, družabni obziri, literarni obziri. Človek bi nikoli ne mislil, da jih je toliko na svetu. Pri vsakem koraku se spotakne lahko ob kako abstraktnost... Ali največ jih je literarnih. Dan za dnem ubijajo literatje stare formalnosti; a ubijajo jih samo zato, da ustvarijo namesto jedne stare, desetero novih. Nikomur ne pade na um, da bi zametal še princip zakonov...

Zlezel sem popolnoma v kot, ves majhen in preplašen. Listi mojega manuskripta so romali iz roke v roko. In stresalo se je

zavzamejo stališče parlamentarna večine. Na potu k temu cilju se smejo zanesti na naše prijateljstvo in odkritosrčno podporo. — „Politik“ dostavlja, da pa Čehi ministristva, ki jim je vzelo še tisto mrvico pravice, katero so jim dale jezikovne naredbe, ne bodo podpirali nikdar.

20letnica nemške avstrijske zveze.

Včeraj je bilo dvajset let, odkar se je sklenila nemško-avstrijska zveza. Delo Bismarckovo klubuje vsemu in zdi se, da ne razpade še tako kmalu. Ost te zveze je bila očitno obrnjena proti mogočni Rusiji, katere se je bala Nemčija prav tako kakor Avstrija. No Bismarck je zvezel skrivaj tudi Nemčijo z Rusijo, vsled česar je postala prva zveza — smešna. Vendarle se je ta čudna zveza, ki je neodkritosrčna in slovanskim narodom skrajno nesimpatična, ohranila do danes.

Radikalna srbska stranka in Pasić.

Vodja radikalne stranke, Pasić je igral med obravnavo pred prekim sodom jako klaverno ulogo, in radikalci so bili jako razočarani, ko so videli, da zna Pasić biti radikalen le takrat, kadar radikalnost ne škoduje njemu. Ko pa je pred sodiščem celo naravnost obžaloval svojo politično minulost ter je z jokajočim glasom obljubljal, da se odpove posej popolnoma politiki, je majalo glavo nad Pasićem vse. No, kralj je Pasića takoj prvi dan amnestiral. Bržčas je hotel s tem vplivati na evropsko javno mnenje in na radikalce. Pasić se je šel v Niš osebno zahvalit kralju in res, Aleksander in Milan sta ga sprejela jako milostno. Sedaj pa se poroča iz Belegrada, da je obljubil Pasić kraljema razpustiti radikalno stranko. Že te dni prinese „Odjek“, radikalno glasilo, ki je pred meseci prenehalo izhajati, Pasićevo naznanilo, da razpušča stranko in se odpoveduje načelništvu. No Pasić že itak ni več resničen voditelj radikalcev. Omenjeni dogodki so ga docela kompromitirali, zato pa se radikalci za njegov manifest ne bodo brigali. Morda spremeni stranka svoje ime, toda bistvo ostane brez Pasića.

Anglija in Transvaal.

Še ni počil prvi strel. Zato pa je še vedno upanje, da se vojna med Angleži in Boeri (ali Buri) sploh ne začne, dasi stoje angleške in transvaalske čete že na meji. V Pretoriji in v Londonu nekateri še niso izgubili nade, da se posreči kraljici Viktoriji in predsedniku Krügerju najti rešilno idejo v tej krizi. Angleški liberalci se jako odločno poganjajo za mir, seveda jih zategadelj unionistični listi strastno napadajo in jim očitajo, da so nepatriotični. Medtem pa so se Angleži v Natalu že dobro utrdili. Buri nočejo začeti z ofenzivo ter so zasedli v polkrogu natalsko mejo. Gotovo je, da si Buri s svojo obzirnostjo in in počasnostjo jako škodujejo. V Ameriki še vedno agitirajo, da bi se sprivil ves prepir med Anglijo in Transvaalom pred mirovno sodišče, da bi tako dognala vsa zadeva brez krvi in stroškov. Zares, tragično je, da hoče usoda, naj se vname tisoč glav, in oziralo se je name tisoč razjarjenih in očitajočih pogledov. Ali da bi bilo ostalo samo pri tem stresanju in oziranju!... Bližali so se mi, da so se me dotikale njihove mrzle roke; videl sem pred sabo dolge, koščene obraze s tisočletnim prahom nad obrvmi. Dvigali so suhe kralce, molili mi pred nos različne moje grehe in prestopke, dokazovali mi neumnost in neopravičenost mojega početja... Postajalo mi je vroče in tesno, ali branil sem se s poslednjimi močmi.

„Jaz vas nisem napisal in ne sankcioniral. Kakor ne uživam vaših dobrot, tako tudi udano odklanjam vaše okove... Človek, ki ga bijem, naj me bije, če se mu pustim, toda ne prihaja naj mi z abstraktnimi stvarmi... Napravim lopovu torto, a ko jo pogoltno z radostjo, mi gre dokazovat iz različnih knjig, da ni bila pravilno pečena, in da tacih tort ne bodo več delali. Naj bi bil rekel, da je ne mara, ali da mu ni teknila!... Ljudje bi bili pošteni, toda pohujšale so jih ideje. Sveti zakoni so jih pohujšali in obzirili...“

Ko sem spregovoril zadnje besede, so stopile štiri morale v sobo: cerkvena morala, državna morala, obče človeška morala in posebna slovenska morala. Zamašile so mi usta z robcem in mi zvezale roke in noge; in prišla je dostojnost ter me pogrnila z velikim prtom...

To se mi je pripetilo tisto noč.

krvava, obupna vojna prav v letu, ko je zborovala po intencijah ruskega carja v Haagu konferenca, ki naj bi ustanovila svetovni mir. Konferenca je sprejela le mirovna sodišča, a še ta nimajo — kakor se kaže — nobene vrednosti.

Dopisi.

Iz Lukovice, 7. oktobra. Pretečeno nedeljo se je tukaj odkril in blagoslovil krasen spomenik v spomin smrti cesarice Elizabete in 50letnega vladanja cesarja Franca Jožefa I. Dekan g. Ivan Bizjan je zvršil cerkveni obred ter v poljudnem govoru razložil obilno pričujočemu domačemu in tujemu občinstvu pomen spomenika. Jupiter pluvius nam ni bil mil. Konec dekanovega govora pozdravil nas je pravcati naliv, a navzlic temu je lukoviški župan, g. Luka Mlakar, kateri ima za izvršitev stavbe tega spomenika največ zasluge, govoril tudi primeren govor. Spomenik, katerega pročelje nosi izklesan napis: „V spomin smrti cesarice Elizabete 10. septembra 1898 in 50letnega vladanja cesarja Franca Jožefa I. 2. decembra 1898. — Postavili občani.“ — je delo ljubljanskega kamnoseka g. Ig. Čamernika in stane baje z ograjo, katera se ravno izdeluje, nad 1000 gl. Pač lepa vsota, katero so zložili patriotični domačini in okoličani. Po završenem blagoslovljenju se je vršila v novem Slaparjevem salonu letošnja skupščina tusednega okraja podružnice sv. Cirila in Metoda. Lanskemu podružničnemu odboru, ki je bil vnovič izvoljen, bi svetovali, naj skliče zborovanje redno, kakor je bila dosedaj navada, vsaj v drugi polovici meseca julija. Pogrešali smo mnogo členov, deloma zaradi slabega vremena, gotovo pa največ zaradi itak pozno sklicanega zborovanja. Mej živahno prosto zabavo je pelo pevsko društvo „Zarija“ z Brda pod vodstvom pevovodje gosp. učitelja Marolta mnogo moških in mešanih zborov. Takoj po tem zborovanju se je vršil posvet županov, katere je sklical gosp. župan Mlakar zaradi zgradbe železnice od Domžal preko Lukovice do Celja. — Zvečer so bile z narodnimi in cesarskimi zastavami okrašene hiše v Lukovici tudi razsvetljene. — Lukovičani in okoličani postavili so res krasen spomenik, kateri bode vsacega potnika ob državni cesti spominjal, da je bival tukaj za lepo vnet ljud. Toda, — kaj hočem prikrivati — čaka jih še lepša, pa težavnejša naloga. Vselej, kadar nas vodi pešsteza iz Lukovice v urade, ki so nastanjeni v brdski graščini, smili se nam mladina, katera mora pohajati še iz potresnega leta s tramovi — sedaj že deloma trhljimi — podprto staro poslopje, na katerega ne baš ukusnem pročelju se sveti napis: Ljudska šola. To vam je staro, leta 1837. stavljeno poslopje, katero je potres pred petimi leti pošteno razrukal. Ko vidimo v krajih, katere je osodepolna noč 14. aprila l. 1895. tudi s strahom navdajala, stati že krasne nove šolske stavbe, tako v Črnučah, Vodičah, Hotiču, Šmartnem pod Šmarno goro i. d., stoji na Brdu, kjer so nastanjeni c. kr. uradi, vedno še s tramovi podprta stara baraka — jednorazrednica! Ne čudimo se, ako že priprosto ljudstvo, prihajajoče v urade, pripoveduje, da je dobila brdska šola največ podpore — razume se: lesene! A ne! Visoko c. kr. deželno predsedstvo je dalo meseca oktobra 1895. l. za popravo starega šolskega poslopja 1000 gl. in po sklepu občinskih odborov všolanih treh občin, da zida novo dvorazrednico, (ker je število vsakdanjo šolo pohajajočih otrok dovolj visoko) leta 1896. še daljnjih 2000 gl. Šolska občina ima sedaj že okroglih 5000 gl. denarja, a zidanje nove šole se le zavlačuje, ker se občine ne morejo zediniti glede stavbenega prostora. Po našem mnenju pa bi se dal ta že poiskati, ko bi le domači odločilni faktorji hoteli to resno zastaviti. S prizivi sedaj od jedne, sedaj od druge strani pa se tako delo ne pospešuje, pač pa še deželno šolsko oblast lahko pritira do prepričanja, da merodajnim lokalnim faktorjem do nove šole ni dosti, in kdo ve, če nam isto nekega lepega dne morda na kak poseben način ne odtegne danih 3000 gl. Naj bi se domačinom, katerih deca pohaja sedanjo stavbeno zanemarjeno enorazrednico, vendar smilila lastna jim deca, katera mora

v majhni, zaduhli šolski sobi, namenjeni komaj za 50 otrok, prebiti v klopeh, katere spadajo pač kot starinski kuriozum v kak muzej, a ne v šolsko sobo. Odkritosrčno izpovemo, da ne privoščimo najhujšemu kaznjencu prebivati jeseni, spomladi ali poleti večkrat pri + 25° R. v taki zaduhli sobi, v kakoršni poseda celo leto tukajšnja nežna šolska mladina. Naj bi pa tudi poklicane šolske oblasti, katerim so žalostne stavbene razmere tukajšnje šole popolnoma znane, posegle z energično roko vmes, da se kmalu stavi nova dvorazrednica, in da ne bode Brdo glede šole na zadnjem mestu krajev na Kranjskem, kjer so nastavljeni c. kr. uradi. Baje si želi del všolanih občanov, naj se šola premesti v neko poslopje v Lukovico, katero je služilo pred več leti kot pivovarna. Ne glede na to, da bi to poslopje stalo, če se ne motimo, okroglih 8000 gl., adaptacija istega karih 5000 gl., mora se vendar trditi, da bila to le nekaka Katinelijeva vojašnica en miniature, a ne novo, moderno šolsko poslopje. — Upamo torej, da si občne postavijo v kratkem v novem šolskem posloplju še lepši spomenik, kakoršnega gledamo v Lukovici. Ta spomenik — nova dvorazrednica — bode pričal še poznim redovom, da smo imeli konec 19. stoletja v občinskih odborih, zlasti pa njih načelnikih, resnično napredne može! Vederemo!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 9. oktobra.

— **Osobna vest.** Gospod dr. Tomo Zarnik, doslej asistent v kranjski deželni bolnici, je imenovan zdravnikom v Zagorju.

— **Kranjski klerikalci in „fremdes Gebiet.“** „Slovenec“ se je naposled vendar oglašil. Cel mesec so letele nanj strele ljudske nevolje radi dopisa klerikalnega „Slovenca“ v „Vaterlandu“, v katerem se je priznalo, da je Celje za nas Slovence „fremdes Gebiet“, a „Slovenec“ je molčal. Skoro vsi slovenski listi so se dvignili in obsodili na najostrejši način v dotičnem dopisu storjeno izdajstvo, a „Slovenec“ je še vedno — molčal. Ko so končno začeli prihajati iz Štajerske glasovi, naznanjajoči, kako silna jeza je tam zavladala proti kranjski klerikalni stranki radi tistega dopisa, kako to stranko radi tistega dopisa kolnejo, in kako celo duhovniki klerikalnega mišljenja pljunejo, kadar se imenuje ta stranka, šele tedaj se je „Slovenec“ zganil in odklonil odgovornost za dotični dopis. A kako! Omenil jo vso stvar tako mimogrede in nejasno, kakor da gre za kako malenkost, za pravo bagateljo, o kateri se ne izplača govoriti. Vsakemu kdor zna čitati, je bilo jasno, da „Slovenec“ neče jasno, določno in z enerzijsko, ki jo zahteva ta stvar, obsoditi dotičnega dopisa, ker neče blamirati „Vaterlanda“ in njegovega dopisnika in ker se z vsebino tistega dopisa sam strinja. Šele zdaj, ko so se pojavile posledice tega izdajškega dopisa, šele zdaj, ko hočeta vlada in nemška levica sklicujé se na tisti dopis, pahnti dr. Ferjančiča s predsedniškega mesta, in s tem spraviti „Slov. kršč.-narodno zvezo“ ob ves vpliv v prezidiju, šele sedaj je pričapljaj „Slovenec“ s klaverno izjavico, v kateri obsoja dotični dopis. Ta izjava je najboljši dokaz, da se klerikalna stranka strinja s tistim dopisom, in da ga odobrava, da pa se je potajila, ker se boji — ljudstva. „Slovenec“ pravi, da ni ne on ne klerikalna stranka v nobeni zvezi z onim dopisom v „Vaterlandu“, da se ne strinja z dopisom in da je nesmiselno postopal, kdor je pisal ta dopis, ker — no, ne ker Celje za nas ni „fremdes Gebiet“, ne ker celjski Nemci niso bili provocirani, ampak ker se je dr. Ferjančič že poprej pokopal sam s svojim govorom na Bledu! To je utemeljevanje! V njem je ponavljano prav za prav vse tisto, kar je bilo rečeno v „Vaterlandu“. „Slovenec“ nima za narodno veleizdajstvo, kateremu ni primere dobiti v celi dobi našega ustanega življenja, kateri je povsem Slovenskem provzročil vihar nevolje in srditosti, drugega izraza, kakor to, da je dopisnik nesmiselno postopal, ker se je dr. Ferjančič že prej sam pokopal! To pomeni, da je dopisnik storil samo nerodnost, ko je obelodanil to, kar misli klerikalna

stranka! V tem pa, ko pravi „Slovenec“, da se on in njegova stranka ne strinjata z dopisom, molči kakor grob gospod dr. Ivan Šusteršič, dasi leti nanj sum, da je on avtor dotičnega dopisa, sum, kateri je tako utemeljen, da je prav lahko nastopiti dokaz resnice. Mi smo vsak čas pripravljeni dokazati pred vsakim sodiščem: 1.) da je „Vaterland“ še izza Klunovih časov glasilo kranjske klerikalne stranke; 2.) da je po odhodu g. dr. Elberta iz Ljubljane prevzel poročanje za ta list dr. Šusteršič; 3.) da je urednik „Vaterlandov“ sam namignil, da je njegov stalni ljubljanski dopisnik gospod dr. Šusteršič; 4.) da so to tudi nekateri kranjski klerikalni poslanci naravnost priznali, in oni to gotovo vedo, saj bi morali biti kranjski klerikalci pravi norci, ako bi ne skrbeli, da dobiva „Vaterland“, ki je zanje radi svojega vpliva v najvišjih krogih dokaj važnejši, kakor vsi slovenski listi skupaj, prav iz vodstva stranke dopisov! Vse to smo že navedli, in če bo treba, navedli bomo še nekaj. Vse javno mnenje na Slovenskem je prepričano, da je gosp. dr. Šusteršič avtor omenjenega dopisa, a dr. Šusteršič se ne gane, dočim je o neki drugi priliki, ko je šlo proti drju. Gregoriču, takoj s častno besedo izjavil, da s tisto zadevo ni imel ničesar opraviti. Za drja. Šusteršiča pa je odgovorna cela njegova stranka, ker je on kot predsednik katoliškega političnega društva njen oficijalni zastopnik. Dokler je dr. Šusteršič načelnik tega društva in dokler sploh zavzema kako oficijalno mesto v stranki, d o tlej mora ves svetsmatratistranko za solidarno z vsakim njegovim političnim korakom in dotlej se stranka tudi ne iznebi odgovornosti, za zadevni dopis v „Vaterlandu“. Na Vas vseh, kar Vas pripada k stranki, ostane madež, da ste iz strankarske zavisti in strankarskega sovraštva neizmerno škodovali štajerskim Slovencem in celokupni slovenski državnozborni delegaciji, in tega madeža ne operete s takimi klavrnimi izjavami, kakor je „Slovenec“. To izjavico, sestavljeno prav po načelu „wasch mir den Pelz und mach ihn nicht nass“, je „Slovenec“ zabelil z raznimi sumničenji. Tako pogreva neresnico, da smo v zvezi z „Neue Freie Presse“. „Slovenec“ ve, da nismo s tem listom v nikaki zvezi, da imamo zvezo jedino-le z dunajskim dopisnikom čeških „Narodnih Listov“, a on vse jedno ponavlja svojo trditve. Kanonik svete rimske-katoliške cerkve Andrej Kalan laže vedoma, če trdi, da je naše uredništvo informacijski urad „Neue Freie Presse“, in s tako lažjo na vesti si upa stopiti pred altar! Kdor uvaža to, si lahko misli, koliko je vredno vse drugo, kar je napisal „Slovenec“ v soboto in s čimur bi rad vsaj nekoliko pokril tisto brezprimerno izdajstvo v „Vaterlandu“, s katero se je katoliška stranka sama postavila na sramotni oder in nakopala zaničevanje vseh rodoljubno mislečih Slovencev.

— Slovensko gledališče. Gosp. Inemann je bil v „Igru piké“ baron Rochefier non plus ultra — kot foliant iz arhiva, ki odkriva bralčevim očem istinito življenje svoje dobe. Razumemo prav dobro, da niso mogli praški listi prehvaliti gosp. Inemanna, ko je igral to ulogo kot gost narodnega gledališča v Pragi. Saj tako igranje ni vsakdanje in izpričuje, da je g. Inemann umetnik prve vrste, ki dá tudi starim kostem, blazirani duši in nervoznim živcem življenje in gibanje, da se naslajamo ob njem. In tak je stari Rochefier! Otrok, suženj svojega stanu, svojega aristokratskega naziranja in mišljenja. Trhla posoda vase zaljubljenih, ponosnobolnih misli, velika parfimirana fraza v prozi življenja. In to vse je bil g. Inemann. Poznamo ga prav dobro na ulici in na odru, ali ko je v soboto stopil izza kulis, smo napeto gledali skozi kulo in smo se povpraševali: Ali je on, ali ni? To velo, izorano, od življenja izsušeno lice, trepetajoča, bolna hoja, te mišice, ki so igrale kot strune, pa ta noslajoči plemeniti govor in ta izraz samozavesti in ponosa v njem — no, no, klanjamo se, stari, plemeniti gospod baron Inemann! Ta mojstrska igra je podžgala tudi ostalo obje. G. Verovšek je bil Mercier, ki je v igri in takisto v maski

ustvaril pristen značaj petičnega trgovca. Z gosp. Inemannom je igral v dialogu, ki vzkipi do prepira, da je bilo kaj! G. Deyl je bil eleganten, lep Jean, ki nam je novič razodel svojo inteligentnost in razumevanje ulog. Takisto fino in premišljeno je igrala gđc. Slavčeva nevesto Rozo. Splošni vtisk je bil najpopolnejši. — Potem je bila repriza „Glumači“, ki so — če izvzamemo zbor — enako obema prejšnjima predstavama uspeli lepo in pohvalno vredno. Gledališče je bilo prav dobro obiskano.

— IV. narodna dirka kluba slovenskih biciklistov „Ljubljana“ se je završila včeraj pri jako ugodnem vremenu in ob mnogobrojni udeležbi prav izborni. Včerajšnjo našo dirko je posetilo nepričakovano veliko število občinstva, med katerim smo opazili mnogo odličnjakov. Ker hočemo pozneje nekoliko obširneje o tej dirki govoriti, navedemo za danes le njen izid. Točno ob 3. uri so stali prvi dirkači na startu, dirkati se je pa pričelo nekoliko pozneje, ker je drlo ob tej uri največ občinstva na dirkališče. Izid dirke je sledeči: I. Dirka juniorjev. Od 11 zglasenih dirkačev jih je dirkalo 9. Dolžina 1200 metrov 3 krogi. Prvi je došel na cilj g. Bončar (klub slov. bic. „Ilirija“) v 2 min. 18 $\frac{1}{2}$ sek.; drugi g. Kubelka (k. s. b. „Ilirija“) v 2 min. 18 $\frac{3}{4}$ sek.; tretji gosp. Rebek (k. s. b. „Ilirija“) v 2 min. 19 sek. — II. Borba za prvenstvo celjskih biciklistov „Sokol“. Od 5 zglasenih dirkačev je dirkalo 5. Dolžina 2800 metrov 7 krogov. Prvi je došel na cilj g. Pavel Detičec v 5 min. 53 $\frac{1}{2}$ sek.; drugi gosp. Mirko Meglič v 5 min. 54 sek.; tretji g. Josip Kranjc v 5 min. 54 $\frac{1}{2}$ sek. — III. Borba za prvenstvo koledarskega društva „Ilirija“. Od 7 zglasenih dirkačev jih je dirkalo 7. Dolžina 2800 m, 7 krogov. Prvi je došel na cilj g. Bončar v 5 min. 56 $\frac{1}{2}$ sek.; drugi g. Gotthard v 5 min. 56 $\frac{3}{4}$ sek.; tretji gosp. Kubelka v 5 min. 56 $\frac{3}{4}$ sek. — IV. Dirka gostov. Od 10 zglasenih dirkačev so startali 3. Dolžina 2000 metrov, 5 krogov. Prvi je došel na cilj gosp. Ferkovič v 3 min. in 50 sek.; drugi gosp. „Kornfeld“ (Krasnik Stjepan) v 3 min. in 50 $\frac{1}{2}$ sek.; tretji gosp. „Herman“ (Reberski Josip) v 3 min. 52 $\frac{1}{2}$ sek. Vsi trije so člani hrv. bic. društva „Slovjen“. — V. Handicap. Od 15. zglasenih je štartalo 10 dirkačev in sicer 2 tandem, 1 kvadruple in 2 kolesi. Kvadruple (to je kolo s 4 sedli) se je moral odstraniti, ker se je pretgala veriga koj na startu. Dolžina 2800 m = 7 krogov. G. Ferkovič je dal vsem naprej. Prvi je došel na cilj g. Ferkovič v 4 min. 55 $\frac{1}{2}$ sek.; drugi tandem „Kornfeld-Herman“ v 4 min. 56 $\frac{1}{2}$ sek.; tretji tandem Speil-Strnad v 4 min. 57 $\frac{1}{2}$ sek. — VI. „Match“ Ferkovič-Iros. Ta najinteresantnejša točka izpadla je za slovenske kolesarje ugodno. Vozilo se je trikrat. Dolžina 1000 m = 2 $\frac{1}{2}$ kroga. Pri prvi vožnji se je, kar je jako čudno, odvil cel pedal ter kar odpadel. G. Ferkovič je bil toli kulanten, da je smatral to prvo vožnjo neveljavno. To točko sta vozila še enkrat in g. „Iros“ (Počkaj kl. sl. bic. „Ljubljana“) je kot prvi došel na cilj v 1 min. 55 sek. G. Ferkovič pa $\frac{1}{2}$ sek. pozneje. Pri drugi vožnji, spet 2 $\frac{1}{2}$ kroga, je došel prvi na cilj g. Ferkovič v 2 min. in 3 $\frac{1}{2}$ sek., g. „Iros“ $\frac{1}{2}$ sek. pozneje. Ker ni prišel obakrat eden in isti na cilj vozilo se je na isto distanco, v tretjič. Sedaj je nastala med gledalci velika razburjenost iz radovednosti kdo bo zmagovalc. Vozila sta oba mirno in vedno skupaj ter bolj počasi; pri zadnjem krogu sta začela hitrejše poditi. Ferkovič je bil spredaj. Občinstvo se je vedno bolj razburjalo. Pri bližnjem 200 m pred ciljem je pričel g. „Iros“ spurtati in kakor blisk je švignil čez cilj pustivši partnerja g. Ferkoviča za $\frac{1}{2}$ sek. zadaj. Gromoviti „živio“ je zadonel iz vseh grl, vse je ploskalo zmagovalcu in globoko smo se oddahnili, ko smo videli, da nam je g. Počkaj na tak način rešil čast slovenskih kolesarjev. Njegovi častilci so mu vrgli velik lipov venec okolo vratu, drugi pa so ga vzdignili s kolesom vred ter so ga nosili po dirkališču. To točko je prevozil g. „Iros“ v 1 min. in 53 sek. — Kot zadnja naknadna točka katero je g. „Iros“ iz naklonjenosti do kluba svojevoljno postavil, je bila rekord-vožnja na 10 km = 25 krogov z motor-tandemom kot vodičem. Motor sta vodila g. Zmag. Bohinec (kl. sl. bic. „Ljubljana“) in g. Bittner iz Gradca. Ko

je bil motor v pravi hitrosti pričel je drviti za njim g. „Iros“, ter se ga je držal do konca kot bi bil privezan. Kljub temu da je že popred toliko vozil, prevozil je teh 10 km v 13 min. in 9 sek. Dosegel bi bil še boljši rekord, ko bi bil motor hitrejše vozil, motor pa ni bil kos svoji nalogi, pričla dejstvo, da ga je g. „Iros“ pri zadnji rundi prevozil.

— Št. 19. lista „Domoljub“ pokazala je v vsej svoji nagoti najhujše sovraštvo do šole in učiteljstva. O tem članku bomo še govorili. Takoj v uvodu opozarja ta famozni list slovenske stariše, „naj ne dajo te številke otrokom v roke, da se ne bōdo pohujšali, če zvedo resnico o svojih učiteljih.“ Čitatelji pa naj se prepričajo, kako se pri nas ta vaški kričač kolportira! Ker župnik, službujoč v Kranju, kjer je mnogo inteligence, in ker je glede gospodarstva popolnoma odvisen od rodbine, kateri je stal ne dolgo tega kot rodbinski glavar na čelu mož, katerega je vse — tudi naš verni kmet — spoštovalo, kojega pa so naši kranjski farizeji leta 1896. politično ubili, ne more delovati v tistem smislu, kakor delajo današnji tonzuriranci, izročil je ta posel svojemu hlapcu — mežnarju. Ta prejema „Domoljuba“ za vse naročnike kar vkupno. No, ker mežnarju raznašanje tega kričača ne nosi polnih mernikov kakor ob času „bire“, pomaga si prav ravnodušno tem potom — on namreč stanuje i v šoli — da daje list otrokom, odhajajočim iz šole za stariše naročnike. Deca, radovedna, kakor je sploh — gleda in vidi naslov: „Slovenski učitelji...“ Menite, da vtakne list v žep in ga nese očetu, rekoč: „Tole so dali mežnar? Kaj še! Razprostre ga in čita kopi radovednih sošolcev. Nehoté moraš potem, gredeč v cerkev slišati opazke: „Danes so se pa spravili nad učitelje — to so res prokleti liberalci“ itd. Tako učé gospodje kateheti mladino praktično spolnovati 410. vprašanje „Velikega katekizma“ (p. 99 izdaja „Mohorjeve družbe“).

— Kdo postane višjesodni predsednik v Trstu? Z imenovanjem dr. Kinding erja pravosodnim ministrom je izpraznjeno mesto višjesodnega predsednika v Trstu in vprašanje je, kdo prevzame to mesto: Imenujeta se dve imeni: ono tržaškega deželnosodnega predsednika gosp. Mihaela Urbančiča, s katerim bi bili tudi Slovenci zadovoljni, in ono zadržkega višjesodnega predsednika, dr. Gertscherja. Ako bi zmagal dr. Gertscher, bi bil to za primorske Slovence najhujši udarec, zakaj mož je najneizprosnejši in najbrezobzirnejši nasprotnik narodne enakopravnosti vobče, sosebno pa vseh slovenskih narodnih prizadevanj. Šele če dobi v Trstu krmilo pravosodja v roke, spoznali bodo primorski Slovani s kom imajo posla, zdaj ga še od daleč ne poznajo, ker je bil v Trstu kot višji drž. pravdnik le malo časa in ni imel prilike pokazati svojo pravo barvo.

— Nov zdravnik. Okrožni zdravnik v Krškem gosp. dr. Geiger se je preselil stalno v Ljubljano in izvršuje tukaj zdravniško prakso.

— Na umu obolel. Kaplan pri D. M. v Polju, g. Wruss, nekdan živahen in vesel mož, je v zadnjih letih postal nekak terci-jalec. Zdaj je na žalosten način pojasnjeno, kako se je to zgodilo. Gosp. Wruss je te dni nekaj obolel, v petek pa je hotel skočiti z okna svojega stanovanja in se usmrtiti. Konstatovalo se je, da je obolel na um u. Prepelitali so ga v blaznico.

— Umrla je na Vrhniki veleposestnica gospa Marija Jelovšek rojena Oblak v starosti 66 l. N. v m. p.

— Iz Radne pri Boštanju se nam piše: Kdo je kriv? Več mesecev prihajali so ljubljanski dnevniki in druge večerne pošiljatve pohvalno redno z jutranjim poštanim vlakom št. 502 in vse je bilo pravilno naslovljeno na poštini zavitkih. Poslednje dni pa se pošilja redno vse najpreje v Sevnico, od tam pride stoprv k nam, in mi moramo radi te nerednosti po dvakrat na dan pošiljati sele na pošto, ali pa naj čakamo do drugega dne. Kdo je kriv? Na kateri pošti od Ljubljane do Sevnice se je zgodila zadnje dni prememba v obojni poštini uradnikov? Ali je krivo to, ali kaj počne prejšnji, dolgo časa redni uradnik?

— Podraženje premoga. Trboveljska premogokopna družba je čutila potrebo, da se osmeši s tem-le popravkom: „Z ozirom na notico v Vašem cenjenem listu z dne

30. septembra t. l. št. 224, o zvišanju cen za premog v Ljubljani, prosimo za naslednji popravek: Ni resnično, da so prodajalci premoga v Ljubljani bili od Trboveljske premogokopne družbe prisiljeni k zvišanju cen 2 kr. za 50 kg, in da je Trboveljska družba vse cene znatno povišala. Resnica je samo, da se je od strani Trboveljske premogokopne družbe cena premoga prodajalcem istega v Ljubljani zvišala samo za jeden krajcar od 50 kg. Z poštovanjem Trboveljska premogokopna družba. Na Dunaji, dne 6. oktobra 1899.

— Ljubljansko učiteljsko društvo bode zborovalo v sredo, dne 11. oktobra 1899 ob polu 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ (v pritlični sobi na levo) po nastopnem vzporedju: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Gmotno stanje ljubljanskega učiteljstva. 4. Razni nasveti. 5. Petje. 6. Prosta zabava. Gosti dobro došli. — Pes na strehi. Danes je bil v Krakovem velik direndaj. Na streho Farbarjeve hiše je prišel velik tuj pes in se ni dal pregnati. Mudil se je dobro poldrugo uro na strehi in se prav dobro počutil. Naposled so ljudje poslali po konjača. Ta je zlezal na streho in s svojo zanjko preganjal psa toliko časa, da ga je ujel. Ker pes ni imel marke, ga je vzvel s seboj.

* Vesten poročevalec je bil Mathieu Douzelot. Nekega dne je nastala v Parizu vstaja. Blizu Pantheona so vstaši začeli graditi barikade. Douzelot je hitel tja, da vidi vse in napiše za svoj list. Prijatelj njegov je videl, kako si Douzelot zapisuje vse malenkosti, in svaril ga je, naj beži, sicer se mu more kaj pripetiti. Žurnalist pa je odgovoril: „Ne smem z mesta. Prosim Vas pa, ako hitite sami proč, da nesete tele liste v moje uredništvo.“ Kmalu nato so prispeli vojaki, ki so začeli streljati na vstaše. Kroglja je zadela v prsa Douzelota. Zdravnik je prihitel k njemu in ga vprašal: „Ali ste ranjeni?“ — „Da“, je odgovoril žurnalist, „a mislim, da morem še do konca napisati svoje poročilo.“ — „Kaj Vas briga sedaj poročilo!“ je vzkliknil zdravnik. — „Ne skrbite preveč!“ je dejal Douzelot. „Svojo dolžnost moram storiti. Ah, saj res ne morem pisati! Prosim Vas, pišite Vi: „Ob 3. uri in 30 minutah je bila vstaja končana. Vojaki so streljali. Trije moški so bili ranjeni, eden je ubit.“ — „Ubit? Kdo?“ je vprašal zdravnik. — „Jaz“, je dejal žurnalist in umrl.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 9. oktobra. Clary se je včeraj posvetoval z Madeyskim. Danes je povabil dr. Srnca iz Celja na posvetovanje.

Dunaj 9. oktobra. Slovanska kršćansko-narodna zveza ima dan predno se snide državni zbor ob 11. uri dopoldne sejo.

Dunaj 9. oktobra. Danes opoldne sta dobila predsednik poslanske zbornice dr. Fuchs in predsednik gospodske zbornice knez Windischgrätz obvestilo, da je zasedanje državnega zbora zaključeno. Zmagujoči obstrukciji je torej pot do prezidija odprta!

Dunaj 9. oktobra. Clary je v soboto zvečer po seji ministrskega sveta obiskal Jaworskega in se z njim več ur posvetoval o položaju in o premembli v prezidiju, ki jo ukazuje nemška manjšina. Poskušal je doseči kompromis v tem smislu, da bi se žrtvoval samo dr. Ferjančič, ostal pa bi Nemec dr. Fuchs. V parlamentarnih krogih desnice se sodi, da se bo desnica udala vladnemu pritisku in žrtvovala Ferjančiča, kakor je žrtvovala Abrahamowicza in Kramaša. Desničarski poslanci opravičujejo svoje postopanje s tem, da se sklicujejo na znani infamni dopis v „Vaterlandu“, v katerem se pripisuje Ferjančiču krivdā, da je prišlo do celjskih izgredov, češ, če slovenska klerikalna stranka sama priznava, da je Celje za Slovence „fremdes Gebiet“ in da so Nemci prav storili, ko so pobijali Čeha in Slovence, ker jih je Ferjančič provociral, potem ni nemški manjšini zameriti, če zahteva odstranitev drja. Ferjančiča iz prezidija.

Praga 9. oktobra. Včerajšnjega shoda zaupnih mož češke svobodomi-

selne stranke se je udeležilo 354 zaupnikov. Predsedoval je Vaclav Janda. Namesto obolelega dr. Herolda je poročal dr. Pacak, ki je popisal razvoj političnih razmer in motiviral postopanje svoje stranke. Shod je vzel poročilo Pacakovo na znanje in odobril v sobotni seji poslancev sklenjene predloge potem pa še sklenil, naj izda izvrševalni odbor čeških poslancev poseben oklic na narod, v katerem se naznani novi položaj. Shod je sprejel več resolucij, v katerih je: 1. odobril sklep poslancev, nastopiti proti vladi pot opozicije in naročil poslancem, naj z ozirom na parlamentarni položaj označijo način in obseg te opozicije; 2. naročil, naj skrbe poslanci, da bo desnica dejanski opornik vladi; 3. naročil izvrševalnemu odboru, da opozicijo organizuje in izjavil, da je prva dolžnost vseh avtonomnih in političnih korporacij, podpirati to opozicijo in 4. izrekel se za skupno postopanje vseh čeških strank in frakcij, ki priznavajo češki državopravni in narodni program (kar pomeni fuzijo s Staročehi). Pacak je omenil sklepe čeških veleposestnikov, s katerimi je potrjena in podprta solidnost mej veleposestniškimi in ljudskimi zastopniki. Končno je shod vzel v vednost ponudbo poslancev, odpovedati se mandatam in je prepustil izvrševalnemu odboru, da določi, kdaj naj se mandati dejansko odlože. Shod, ki je trajal štiri ure, je izrekel poslancem popolno zaupanje. Po izvolitvi novega izvrševalnega odbora je predsednik zaključil zborovanje z govorom, v katerem je izrekel trdno nado, da doseže češki narod kmalu popolno zmago svojih pravic.

Budimpešta 9. oktobra. Finančni minister Lukacs je predložil proračun za leto 1900. Ta proračun izkazuje prebitka 1,800.000 kron.

Salerno 9. oktobra. Tu in v bližnjih mestih in trgih so povodnji povzročile velikansko škodo. Odnesele so mnogo hiš. Mnogo ljudi je utonilo.

Dež. gledališče v Ljubljani.
Štev. 10. Dr. pr. 948.

V torek, dne 10. oktobra 1899.

Prvikrat:

Logarjevi.

Obraz iz domačega življenja v štirih slikah. Spisal Jos. Stritar. Režiser g. Rudolf Inemann.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7/8. uri. — Konec ob 10. uri. Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. peh. polka Leopold II. št. 27.

V petek, 14. oktobra: Opera: „Čarostrelec“.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 m. Srednji srčni tlak 730-0 mm.

Oktober	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura tava v °C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
7.	9. zvečer	730.7	11.4	sl. jvzhod	dež	30.1 mm
8.	7. zjutraj	735.0	10.8	sr. jzvhod	pol. oblak.	
	2. popol.	737.1	15.2	p. m. svzh.	pol. oblak.	
9.	9. zvečer	742.1	7.6	sr. svzhod	jasno	
9.	7. zjutraj	745.5	1.4	sl. svzh.	jasno	
	2. popol.	744.7	10.3	sr. svzhod	jasno	0.0 mm

Srednja temperatura sobote in nedelje 11.6° in 11.2°, normale: 11.9° in 11.7°.

Dunajska borza

dne 9. oktobra 1899.

Skupni državni dolg v notah	99	gl.	40	kr.
Skupni državni dolg v srebru	99		25	
Avstrijska zlata renta	117		40	
Avstrijska krona renta 4%	99		40	
Ogerska zlata renta 4%	116		—	
Ogerska krona renta 4%	93		95	
Avstro-ogerske bančne delnice	901		—	
Kreditne delnice	362		25	
London vista	121		05	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59		05	
30 mark	11		80	
30 frankov	9		57	
Italijanski bankovci	44		40	
C. kr. cekini	5		70	

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKŠ VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gl.

Špecerijski komi

21 let star, ravno vojaščine prost, želi vstopiti v službo — ako se želi takoj — v mestu ali na deželi. (1865—1)
Naslov pove upravnitvo „Slov. Nar.“.

G. Piccoli
dvorni založnik
Nj. svetosti papeža
Leona XIII.
lekarnar „pri angelju“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino
Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v b (582—10)
železnatem vinu
lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani zmirom potrdili navedeno množino železa, so najboljšje spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek.
To vino je kaj dobro za slabokrvne, nerovne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bolehave otroke.
Cena poliliterski steklenici 1 gl.
Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštino plačajo p. n. naročniki.

Sprejme se
poštna in brzojavna upraviteljica

večša slovenskega in nemškega jezika, pri c. kr. poštnem in brzojavnem uradu v Metliki. (1857—2)

Trgovski pomočnik

dober prodajalec, izurjen v trgovini mešanega blaga, večš slovenskega in nemškega jezika, želi takoj svoje mesto premeniti. — Več se izve J. E. v P. Idrija 95. 1862-1

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga** čez **Trbiž**. Ob 12. uri 5 m. po noči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Isl, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 15 min. zvečer osebni vlak v Jesenic. Poleg tega vsako nedeljo in praznik ob 5 uri 41 minut popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje**. Osebni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** j. k. **Proga iz Trbiža**. Ob 5. uri 46 m. zjutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Linca, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 55 min. zjutraj osebni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 17 min. dopoldne osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Kariovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Liena, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osebni vlak z Dunaja, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Poleg tega ob 8. uri 42 min. zvečer iz Podnarta Kropo. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja**. Osebni vlaki: Ob 8. uri 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 45 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane d. k. v Kamnik**. Ob 7. uri 25 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano d. k. iz Kamnika**. Ob 6. uri 55 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9 uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1206)

Stanovanja.

3 stanovanja z 2 sobama in kuhinjo, po 120 gl. na leto;
1 stanovanje z 1 sobo, 60 gl. na leto; (1839—2)

oddajo se za novemberski termin.

Adolf Hauptmann, Vodmat št. 98.

Trgovskega pomočnika

in **učenca**

išče (1836—3)

Oton Homan v Radovljici
trgovina z mešanim blagom.

Priporočava (21—231)

Kulmbaško sladno pivo

pastêrizovano v steklenicah

znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavčič & Lilleg
v Ljubljani, v Prešernovih uloah.

Po najvišjih cenah

kupujem vsako množino

kislih jabolk za mošt

lepa, nabrana namizna jabolka, dalje sveži želod za setev in lepe, posušene jedilne gobe. (1834—3)

Josip Leuc

trgovec v Ljubljani.

Dvoje stanovanj

v Šiški

po dve sobi in kuhinjo in (1864—1)

jedno stanovanje

s tremi sobami in kuhinjo, odda se s 1. novembrom t. l. — Več se izve

v prodajalnici Karoline Treo
Pogačarjev trg.

Rudolf Strnad
c. kr. davčni pristav

Josipina Strnad rojena **Žvan**
— poročena. — (1861)

U Ljubljani, dne 9. oktobra 1899.

Št. 33378.

Razglas.

(1838—2)

Da se prepreči zamaševanje javnih in pa onih stranskih kanalov, ki odvajajo deževnico od odtočnih cevij, odreja mestni magistrat sledeče:

Pri odtočnih ceveh napravljati je pri vsakem poslopju tik ob zidu posebne jame s kotlom za nabiranje peska in družih po ceveh s strehe prihajajočih smetij. Jame morajo biti iz portlanskega betona z gladkim ometom ter morajo imeti okrogel prerez 30 cm svetlobe in pa kotel, ki bode segal 50 cm pod dno odvodnega kanala.

Pokrivati je te jame z železnim, vrhu hodnika vzdanim pokrovom, ki se ob stalni železni osi od sredine vrti. Tudi pri dvoriščih, s katerih se odpeljava voda po hišnih kanalih proti glavnim cestnim kanalom, napravljati je pod požiralnike jednake, odprtiam dotičnih požiralnikov primerne jame s kotli.

Hišni gospodarji obvezani so, imenovane jame in pokrove v dobrem stanu vzdrževati. Snaženje jam ob javnih hodnikih preskrboval bo mestni magistrat; one na dvoriščih morali bodo pa hišni gospodarji pravočasno ob svojih troških snažiti.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 29. septembra 1899.

†

Potrni globoke žalosti javljamo prežalostno vest, da je Bogu vsemogočnemu dopalo, našo ljubo, nepozabno mater, staro mater, sestro in taščo, gospo

Marijo Jelovšek roj. Oblak
veleposestnico

danes v soboto, ob polu 6. uri popoldne, po dolgotrajni mučni bolezni, prevideno večkrat s svetimi zakramenti za umirajoče, v 66. letu njene starosti poklicati k Sebi v srečnejše življenje.

Truplo predrage pokojnice bode v torek, dne 10. oktobra, ob polu 9. uri dopoldne v hiši blagoslovljeno in po darovani sv. maši v župnijski cerkvi v Hribu na domačem pokopališču položeno v rodbinsko rakev k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice brale se bodo v župnijski in dekanijski cerkvi. (1859)

Preblago rajnico priporočamo v pobožno molitev in prijazen spomin.

Vrhnika, dne 7. oktobra 1899.

Feliks, Karol, Maks, sinovi. — Julija omož. Rattek, Valentina omož. Jelovšek, Fani, hčere. — Jan. Oblak, dekan in kanonik, brat. — Lovro Rattek, c. kr. višjesodni svetnik, Bogdan Kobal, c. kr. deželnosodni svetnik, Gabrijel Jelovšek, župan in deželni poslanec, zetje. — Ivana Jelovšek roj. Reblič, sinaha. — Vsi vnuki in vnukinje.

Glavna slovenska

hranilnica in posojilnica

registr. zadruga z neom. zavezo

pisarna v Šelenburgovih ulicah h. št. 3 v Ljubljani

sprejema in izplačuje

hranilne vloge po 4 1/2% obresti od dne do dne

brez odbitka in brez odpovedi.

Glavni deleži so po 100 gl., poslovni po 10 gl. Za brezplačno pošiljanje denarja so položnice na razpolago. Vsa pojasnila pismeno ali v uradnih urah od 8.—12. in od 1/3.—6. ure. Hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

(1888—8)

Dr. M. Hudnik, predsednik